DOI: 10.32844/2222-5374-2020-106-4-2.04

УДК: 343.851

Стецька Х. С.,здобувач кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права
Національної академії внутрішніх справ

КРИМІНОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ КОРИСЛИВОЇ НАСИЛЬНИЦЬКОЇ ЗЛОЧИННОСТІ ТА ЇЇ ОЗНАК

Актуальність статті полягає в тому, що за Конституцією України до основних суспільних пріоритетів і найвищих соціальних цінностей належать людина, її життя та здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека. Саме тому перебіг реалізації державної політики у сфері захисту дитинства тривалий час турбує не лише вчених-юристів і правоохоронців-практиків, а й широкі верстви населення. З метою упровадження в Україні європейських стандартів з охорони прав дитини наша держава взяла на себе низку міжнародно-правових зобов'язань щодо забезпечення належного психічного і фізичного розвитку молоді, її захисту від будь-яких відхилень нормативно врегульованої поведінки. У статті надано поняття корисливих насильницьких злочинів, що вчиняються дітьми та виокремлені її ознаки як сукупність спеціалізованої наукової інформації, що включає в себе соціальну обумовленість встановлення кримінальної відповідальності за певний вид корисливих насильницьких злочинів; суспільну небезпечність певного виду злочинів; протиправність діяння та її місце у системі нормативного визначення заборони корисливого насильницького виду суспільно-небезпечної поведінки; склад певного виду злочинів; суспільно небезпечні наслідки та інші обставини вчинення злочинів, що перебувають поза межами складу певного виду злочинів, але притаманні їх вчиненню; особу злочинця. На основі аналізу матеріалів кримінальних проваджень та практики діяльності поліції з'ясовано, що характерними корисливими насильницькими злочинами дітей є умисне вбивство, грабіж, розбій, вимагання, незаконне заволодіння транспортним засобом. Ці злочини поєднують в собі корисливий мотив та насильницькі дії або погрозу їх застосування й посягають на життя і здоров'я людини, власність. Системоутворюючою властивістю, що поєднує корисливий мотив і насильницьке його досягнення, виступає кримінальна протиправна діяльність, де корисливий мотив визначає характер, зміст і природу, а насильницька форма його реалізації конкретизує спрямованість цієї специфічної злочинної діяльності.

Ключові слова: дитина, користь, насильство, злочин, корислива насильницька злочинність, запобігання.

Актуальність теми. За Конституцією України до основних суспільних пріоритетів і найвищих соціальних цінностей належать людина, її життя та здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека. Саме тому перебіг реалізації державної політики у сфері захисту дитинства тривалий час турбує не лише вчених-юристів і правоохоронців-практиків, а й широкі верстви населення. З метою упровадження в Україні європейських стандартів з охорони прав дитини наша держава взяла на себе низку міжнародно-правових зобов'язань щодо забезпечення належного психічного

і фізичного розвитку молоді, її захисту від будь-яких відхилень нормативно врегульованої поведінки.

Виклад основного матеріалу. Виходячи з усвідомлення основних завдань, що впливають із визначення предмета кримінології, можна вести мову про категорію корисливо-насильницька злочинність, як найвищого рівня узагальнення та існуючої в Україні криміногенної дійсності, просякнутої корисливою мотивацією та насильницьким досягненням її цілей. «Загальне, – вважав Г. Гегель, – є душею того конкретного, якому притаманне. Воно не втягується в процес становлення, а продовжується незаплямованим цим процесом і має здатність зберігати себе незмінним» [1, с. 37]. Для того, щоб наповнити пропоновану категорію кримінології загальнотеоретичним змістом й визначити в ньому кримінально-правову визначеність, необхідно провести цілий ряд логічних операцій у відповідності з принципом римського права, що впливає з наступної тези: «Ignoratis terminis artis ignoratur et ars», що в перекладі на українську мову означає: «Якщо термінологія даного предмета невідома, то невідомий і сам предмет». В нашому дослідженні цей феномен можна тлумачити так: пізнання сутності корисливо-насильницької злочинності – це перший крок до розробки науково обґрунтованих рекомендацій запобігання їй. Повертаючись до проблеми визначення вказаної вище категорії як предмета нашого дослідження, відзначимо, таким чином, що завдання пізнання її сутності в нинішній час може бути успішним, якщо кримінологія володіє великим за обсягом термінологічним апаратом. Отже, потрібне формування загальної кримінологічної категорії як системних знань про деякі категорії злочинів.

Юридична практика засвідчує, що термін «корислива» походить від базового – «користь» і в тлумачному словнику української мови визначається так: «по-перше, оснований на матеріальній вигоді, на розрахунку, по-друге, що приносить добрі наслідки, придатний для якої-небудь мети» [2, с. 395]. Загалом цей термін має загальну визначеність як хороший, позитивний результат для кого-, чого-небудь. У зв'язку з цим, можна зазначити, що виявляється вона в системі правових відносин і в кримінології.

Так, М. І. Бажанов зазначає: «Корисливість як суб'єктивний чинник входить в склад суспільних і приватних інтересів, які захищаються законом» [3, с. 211]. Саме в такому (зауважимо: не загальноновизначеному розумінні, що йому дає тлумачний словник української мови), а в юридичному, цей термін повинен вживатися в кримінології, при запобіганні кримінальним правопорушенням.

У правничій літературі зустрічається чимало міркувань, пов'язаних із визначенням функціональних форм корисливості, що властиві як суб'єктам правовідносин, так і вихідним моментам, об'єктам власності, що знаходяться під охороною закону. Нарешті, така функція корисливості, яка знаходиться у взаємозв'язку з мотивом, метою посягань на чужу власність має суто кримінальний зміст. Жодна протиправна корисливо мотивована дія або бездіяльність не здійснюється поза цими формами корисливих інтересів, які залишаються в межах норм існуючого права [4, с. 17–18].

Варто відмітити, що онтологічна сутність корисливості людського фактору є передумовою для її правового визначення й регулювання. Одним із найважливіших елементів проблематики прав людини є питання про правове врегулювання корисливо орієнтованих на прибуток інтересів, які є

основною рушійною силою суспільного розвитку. Відповідно до конституційних засад в правових нормах, що формуються в період переходу до демократії і ринкової економіки, повно і прямо повинно заборонятися лише те, що шкідливе в поведінці людей і в такий спосіб визнавати і захищати корисне та суспільне корисне. Як зазначає Б. М. Головкін, злочинність за формою існування – явище суспільного життя, а за способом прояву – кримінальна активність (діяльність) певної частини населення, спрямована на задоволення інтересів та цілей життєдіяльності протиправним шляхом. Така діяльність вписується у логічний ланцюг зв'язків: *ціль → засіб → результат*, при цьому категорія «ціль» є визначальною, оскільки вона об'єктивно відображає сутність діяльності, що узагальнюється до рівня явища. Досліджуваний різновид злочинності має корисливу сутність, що виражає його внутрішню соціальну природу. Предметна сутність явища завжди одна, єдина. Зовнішні прояви корисливої сутності у формі цілеспрямованої діяльнісної активності людей, що й утворює власне явище, можуть бути як простими, так і складними. Особливість природи корисливої насильницької злочинності полягає у складному поєднанні корисливого цілепокладання з насильницьким ціледосягненням в єдину форму злочинної діяльності, що в масштабах суспільства утворює цілісне явище соціальної дійсності [5, с. 10].

Рух, який спонукають корисливі інтереси, потреби людей, держави, окремих націй, народів, соціальних верств був і буде завжди: бо не може розвиватися промислове виробництво, якщо воно не створює корисні для людини і суспільства речі, якщо корисливі прагнення волі людини не закладаються в правові механізми, які б стимулювали отримання прибутку законними методами і стримували спонукальні корисливі мотиви, які в народі називають зажерливістю і які штовхають людину на вчинення злочину.

Така категорія як «корисливість» вказує на фундаментальну природу активності людини, а першопочаткова ситуація визначається початком реформ правової системи, держави й економічного комплексу. Стійка структура кримінального бізнесу являє собою й стабілізацію досягнутого рівня протиправної діяльності. Як суб'єкт кримінальної діяльності злочинний світ усвідомлює свою причетність до реформуючої діяльності в межах України. Він проявляє себе як життєздатний організм, котрий має свої ідеї щодо реформ і вимагає через своїх представників в уряді й парламенті їх впровадження, щоб закріпити свій статус в суспільстві і державі. Завдання держави полягає в тому, щоб створити адекватне до корисних потреб, інтересів суспільства і особи законодавче поле, в якому б юридичний статус корисливо-спонукальної сили людського фактору був рушієм економічного, суспільного і демократичного прогресу [6, с. 83].

Наш загальнотеоретичний аналіз терміну «корисливість» у структурі кримінологічної категорії «корислива насильницька злочинність» закінчується міркуванням про нерухомого, потенційного носія внутрішньої причини певних видів сучасної злочинності і зовнішньої причини – корисливості предмета, який може стати метою, ціллю кримінального правопорушення. Водночас ми дійшли висновку, що існує лише рухомий чинник певних, найпоширеніших видів кримінальної протиправності, що безпосередньо спричиняє порушення чинного законодавства – це первинний і єдиний його вид, здатний тривати без кінця – це корислива натура людини. Цей первісний чинник – людська сила, яку ми назвали «корисливість»,

ділиться на частини як у внутрішньому існуванні суб'єкта злочину, так і ще більше в його предметній сфері, яка є метою, ціллю порушення закону за для незаконного привласнення корисної речі з подальшим використанням її сутності. Дійшовши цих висновків, перейдемо до правового аналізу терміну «корисливий».

Термін «корисливий», який структурно входить в кримінологічну категорію, про яку йдеться, має доволі розширений юридичний зміст. Під ним розуміють взаємний обмін матеріальними благами, які здатні задовольнити корисні потреби, їх виробництво з метою обміну. Під ним розуміється також сукупність фінансових операцій, коли вони виступають як умовна корисна річ, товар, який може мати власну вартість. Всі підприємницькі фінансово-економічні види діяльності мають психологічну основу – корисливі мотиви, які стають об'єктами правового регулювання. В кримінології, з огляду на її предмет і в контексті розгляду категорії «корислива насильницька злочинність», корисливий мотив при визначенні злочину належить до класу причин, що містяться в людському факторі, і діють задля чогось. Це веде нас до розкриття ключового терміну у вищевказаній категорії. Справді, у такому словосполученні «корисливо-насильницька злочинність», термін «корислива» і «злочинність» виступають у загальній абстрактній формі і пов'язані між собою терміном «корисливість». Відтак розгорнуто визначення нововведеної категорії кримінології необхідно було розпочинати з аналізу загального розуміння терміну «корисливість» та з'ясування в нього змістові і обсязі тієї сутності, що входить до предмету і теорії кримінального права України. Суспільна практика засвідчує, що термін «корисливість» походить від базового, основного терміну «користь» [7; 8].

Корисливий мотив при визначенні кримінального правопорушення належить до класу причин, що містяться в людському факторі, і діють задля чогось. Це веде нас до розкриття ключового терміну у вищевказаній категорії. Сутність категорії, що відображається в термінах «корисний», «корисливий», має в собі такий внутрішній зв'язок, принцип з правовим полем у державі, який понятійно містить вихід, перехід в кримінальне право. Тут маються на увазі такі суттєві атрибути матеріального світу і людського фактору, які потенційно набувають правового значення і потребують відповідного регулювання законом [9, с. 38].

Саме в такому концептуальному підході до юридичної визначеності сутності терміну «корисливість» слід розуміти провідну тенденцію нинішнього етапу розвитку українського суспільства, в якому «злочинність, – пише В.І. Шахун, – набула більш корисливої спрямованості. Відбувається процес витіснення із сфери корисливої злочинності примітивного кримінального типу інтелектуальним злочинцем з новими високотехнічними способами і формами злочинної діяльності. Триває посилення кримінальної спрямованості в комерції. Це посилює процес інтелектуалізації і професіоналізації злочинності. Значні якісні зміни пов'язані з появою у кримінальному середовищі керівників-господарників, офіцерів, спеціалістів з технології та аналізу інформації, осіб, які досконало володіють зброєю» [10, с. 10].

Надавши характеристику «користі», варто звернути увагу на «насильство». У класифікації кримінальних правопорушень, що здійснили кримінологи, як окремий вид вирізняють насильницькі злочини. Проте варто зазначити, що в науковій літературі існує чимало думок з приводу

тлумачення поняття «наси́льство». Так, С. І. Ожегов визначає насильство як застосування фізичної сили до кого-небудь, примусовий вплив на кого-небудь, що-небудь, беззаконня [11, с. 380]. У свою чергу, М. І. Панов зазначає, що насильство слід розуміти як: родові поняття, котре охоплює будь-який вид насильницьких дій; фізичне насильство як підлегле поняття, котре співвідноситься як частина та ціле з поняттям насильства; психічне насильство, котре відрізняється від фізичного насильства сферою впливу злочинця на потерпілого [12].

На думку Ю. М. Антоняна, насильство – це фізичні дії, що виражаються у заподіянні фізичної шкоди особі, а також у створенні загрози заподіяння шкоди, примусовий вплив на людину, її утиск. Наслідком насильства може бути позбавлення життя, шкода здоров'ю, честі, недоторканності, гідності і свободі індивіда, небажана для нього зміна соціального статусу [13, с. 26]. Насильство, на його думку і варто з цим погодитись, виражається у двох формах: фізичному і психічному впливі. Фізичне насильство виражається в безпосередньому впливі на організм людини: заподіяння побойв, тілесних ушкоджень, катувань різними способами (у тому числі із застосуванням будь-яких предметів і речовин) і т. д. Унаслідок фізичного насильства потерпілому може бути завдано страждань і шкоди здоров'ю.

Психічне насильство полягає у впливі на психіку людини шляхом залякування, погроз (зокрема, погроз фізичною розправою), щоб протидіяти опору потерпілого [14, с. 58]. Як зазначають науковці, психічне насильство може призвести до нервового або навіть душевного захворювання. Шкода здоров'ю може бути завдана і через психічне потрясіння, пов'язане з посяганням на майнові права людини, наприклад, в результаті крадіжки або знищення майна [15].

Крім того, до насильницької злочинності належать діяння, що посягають на різні об'єкти, пронизані насильницькою або агресивно-насильницькою мотивацією [16]. Ще у далекі часи, Л. Д. Гаухман, визначаючи насильство, зазначав, що воно містить як фактичні, так і юридичні ознаки [17, с. 4]. До фактичних він відносить об'єктивні ознаки, спосіб дії, а також суб'єктивні ознаки, що характеризують відношення до дії. Автор справедливо називає серед юридичних ознак незаконність і суспільну небезпеку.

Отже, фізичне і психічне насильство необхідно розглядати як два однорідні явища, а саме насильство – як їх сукупність. Незважаючи на те що більшість насильницьких злочинів учиняється способом фізичного насильства, виключення психічного насильства з кримінологічного аналізу механізму насильницької поведінки невиправдано звузило б коло питань, що вивчаються. Злочинець, вдаючись до погроз посягання на фізичне благо іншої людини, намагається досягти своїх цілей щодо виконання чи невиконання потерпілим супроти його волі якихось дій. У такому разі відмова потерпілого підкоритися може закінчитись завданням шкоди його здоров'ю чи життю [18, с. 3]. Тому, однією з істотних обставин віднесення злочину до насильницького є спосіб учинення насильства. При чому необов'язково, щоб фізичне насильство чи погроза його застосування були самі по собі злочинні. Проте важливо, щоб злочинним було діяння в цілому.

Так, С. Ф. Денисов вважає, що загальною ознакою, що поєднує всі злочини у групу насильницьких, є насильство, застосовуване при їх вчиненні,

оскільки саме сполучення злочину з насильством слугує підставою віднесення злочинного діяння до групи насильницьких [19, с. 95].

Характеризуючи злочини корисливої насильницької спрямованості, необхідно визнати, що корисливий мотив виникає до вчинення злочину, а насильницькі дії є лише способом здійснення цього наміру. Наприклад, умисне вбивство кваліфікується як вчинене з корисливих мотивів, коли винний, позбавивши життя потерпілого, мав бажання отримати певні матеріальні блага або досягти матеріальної вигоди.

Таким чином, *системоутворюючою властивістю, що поєднує корисливий мотив і насильницьке його досягнення, виступає інваріантна кримінальна діяльність у своєму розвитку, де корисливий мотив визначає характер, зміст і природу, а насильницька форма його реалізації конкретизує спрямованість цієї специфічної злочинної діяльності. Таким чином, корисливі насильницькі злочини можна визначити як антисоціальне явище й відносно масове суспільно-небезпечне збагачення, що проявляється увчиненні корисливих злочинів, поєднаних із застосуванням чи погрозою застосування насильства.*

Результати засвідчують поєднання корисливого мотиву та насильницької реалізації, що демонструють соціальну спрямованість досліджуваного різновиду кримінальної протиправної активності. На рівні індивідуальних кримінальних протиправних проявів ідеться про накладання двох відносно самостійних елементів кримінальної протиправної мотивації: мотиву і способу дій. Дана категорія злочинів апріорі становить підвищену суспільну небезпечність, оскільки заволодіння матеріальними благами здійснюється не інакше ніж через заподіяння шкоди фізичному статусу, тілесній недоторканності особи. Насильницький вплив на потерпілого є необхідною умовою реалізації корисливої мети посягання.

Варто погодитися з Б.М.Головкіним, у тому, що до корисливої насильницької злочинності відносяться злочини, в яких реалізація корисливого мотиву здійснюється не інакше, як насильницьким способом (корисливі вбивства, розбій, насильницький грабіж, вимагання, поєднане з насильством, бандитизм та ін.), тобто злочини, які передбачені насамперед п. 6 і 11 ст. 115, ст. 187, 189, 257, ч. 2 ст. 186, а також ч. 2 ст. 289 КК України (в частині дій, вчинених з корисливих мотивів та пов'язаних з насильством). До того ж в деяких випадках до корисливої насильницької злочинності слід відносити насильницьке донорство, незаконну трансплантацію органів або тканин людини, незаконне позбавлення волі або викрадення людини та торгівлю людьми, вчинені з корисливих мотивів і пов'язані одночасно з насильством (ч. 3 ст. 144, ч. 3 і 4 ст. 143, ч. 2 ст. 146, ч. 2 ст. 149 КК України). Але останні не притаманні кримінальній протиправності дітей [20; 21; 22].

Серед корисливих і насильницьких злочинів корисливі насильницькі злочини становлять найнебезпечнішу групу посягань. Їхня підвищена суспільна небезпечність зумовлена тим, що вони одночасно посягають на кілька об'єктів кримінально-правової охорони – на власність і особу (здоров'я, особисту свободу, гідність, життя). Посягання на особу при вчиненні корисливих насильницьких злочинів є засобом досягнення корисливої мети для заволодіння майном, правом на нього, примушування до вчинення інших дій майнового характеру. Насильство, яке застосовується при вчиненні корисливо-насильницьких злочинів, може бути фізичним (нанесення тілесних ушкоджень різного ступеня тяжкості, позбавлення чи обмеження волі, позбавлення життя) або психічним (погроза фізичним

наси́льством, пошко́дженням або зни́щенням майна, розго́лошення відомостей, що ганьблять потерпілого чи близьких йому осіб). У більшості випадків насильство – конструктивна ознака корисливих насильницьких злочинів, в окремих випадках його застосування – кваліфікуюча ознака злочину, основний склад якого не є корисливим насильницьким злочином (наприклад грабіж). Для одних корисливих насильницьких злочинів властиве застосування лише певного виду насильства (для грабежу – насильства, що не є небезпечним для життя чи здоров'я потерпілого; для розбою – насильства, небезпечного для життя чи здоров'я особи, яка зазнала нападу), для інших – характерне застосування кількох видів насильства (вчинення вимагання може поєднуватися як із насильством, що не є небезпечним для життя чи здоров'я, так і з насильством, небезпечним для життя і здоров'я). Зв'язок злочинності дітей носить двосторонній характер, плавно переходячи у молодіжну.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гегель Г. Наука логики. Москва, 1972. Т. 3. 315 с.
2. Великий тлумачний словник української мови = A comprehensive English-Ukrainian dictionary: Близько 40 000 слів / упоряд. Т. В. Ковальова. Харків: Фоліо, 2005. 767 с.
3. Кримінальне право України: Особлива частина: підручник / М. І. Бажанов, Ю. В. Баулін, В. І. Борисов та ін.; за ред. М. І. Бажанова, В. В. Сташиса, В. Я. Тація. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ: Юрінком Інтер, 2005. 544 с.
4. Бучко М. Г. Сучасна корислива економічна злочинність та заходи її попередження: дис...канд. юрид. наук: 12.00.08. Київ, 2002. 198 с.
5. Головкін Б.М. Теоретичні та прикладні проблеми детермінації і запобігання корисливій насильницькій злочинності в Україні: автореф. дис...докт. юрид. наук : 12.00.08. Харків, 2011. 35 с.
6. Мандибура В. О. «Тіньова» економіка України та напрями законодавчої стратегії її обмеження. Київ: Парламентське вид-во, 1998. 135 с.
7. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика : у 3 кн. Київ : Ін Юре, 2007. Кн. 2 : Кримінологічна характеристика та запобігання вчиненню окремих видів злочинів. 712 с.
8. Кримінологія: підручник / В. В. Голіна, Б. М. Головкін, М. Ю. Валуська та ін.; за ред. В. В. Голіни, Б. М. Головкіна. Харків: Право, 2014. 440 с.
9. Алауханов Е. О. Криминологические проблемы предупреждения корыстно-насильственных преступлений / науч. ред. Е. И. Каиржанов. СПб. : Юридический центр Пресс, 2005. 280 с.
10. Шакун В. І. Суспільство і злочинність : монографія. Київ : Атіка, 2003. 784 с.
11. Ожегов С.И. Словарь русского языка / под ред. Н. Ю. Шведовой. Москва : Сов. энцикл., 1973. 846 с.
12. Панов Н. И. Способ совершения преступления и уголовная ответственность. Харків : Вища шк., 1982. 181 с.
13. Антонян Ю. М. Жестокость в нашей жизни. М.: ИНФРА-М, 1995. 318 с.
14. Антонян Ю. М., Голубеев В. П., Кудряков Ю. Н. Личность корыстного преступника. Томск : Изд-во Томск. ун-та, 1989. 160 с.
15. Кудрявцев В. Н., Наумов А. В. Насильственная преступность. М. : Спарк, 1997. 139 с.

16. Семенишин М. О. Кримінально-правова характеристика агресивної корисливо-насильницької злочинності. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 5. С. 267–273.
17. Гаухман Л. Д. Борьба с насильственными посягательствами. М.: Юрид. лит., 1969. 120 с.
18. Гаухман Л. Д. Насилие как средство совершения преступления. Москва: Юрид. лит., 1974. 167 с.
19. Денисов С. Ф. Поняття та природа некорисливої злочинності молоді. *Держава та регіони*. Серія: Право. 2011. № 2. С. 93–97.
20. Кримінальний кодекс України: Закон від 5 квіт. 2001 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
21. Головкін Б. М. Корислива насильницька злочинність в Україні: феномен, детермінація, запобігання: монографія. Харків: Право, 2011. 440 с.
22. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за заг. ред. О.М. Джужі, А.В. Савченка, В.В. Чернея. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 1104 с.

Kh. Stetska

CRIMINOLOGICAL APPROACHES TO THE DEFINITION OF SELFISHING VIOLENT CRIME AND ITS SIGNS

The relevance of the article is that according to the Constitution of Ukraine, the main social priorities and the highest social values include a person, his life and health, honor and dignity, inviolability and security. That is why the implementation of state policy in the field of child protection has long been of concern not only to legal scholars and law enforcement practitioners, but also to the general public. In order to implement European standards for the protection of children's rights in Ukraine, our state has undertaken a number of international legal obligations to ensure the proper mental and physical development of young people, their protection from any deviations from regulatory behavior. The article presents the concept of mercenary violent crimes committed by children and highlights its features as a set of specialized scientific information, which includes the social conditionality of criminal liability for a certain type of mercenary violent crimes; public danger of a certain type of crime; illegality of the act and its place in the system of normative definition of prohibition of selfish violent type of socially dangerous behavior; the composition of a particular type of crime; socially dangerous consequences and other circumstances of committing crimes that are outside the scope of a certain type of crime, but are inherent in their commission; the identity of the offender. Based on the analysis of the materials of criminal proceedings and the practice of police activity, it was found that the characteristic mercenary violent crimes of children are premeditated murder, robbery, burglary, extortion, illegal possession of a vehicle. These crimes combine selfish motives and violence or the threat of their use and encroach on human life and health, property. The system-forming property that combines selfish motive and violent achievement is criminal illegal activity, where selfish motive determines the nature, content and nature, and the violent form of its implementation specifies the direction of this specific criminal activity.

Keywords: child, benefit, violence, crime, mercenary violent crime, prevention.